

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ РЕВІЗІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Уточнено сутність ревізії на основі вивчення законодавчо-нормативних актів та узагальнення опублікованих із досліджуваної проблематики робіт. Обґрунтовано значення ревізії в сучасних умовах господарювання.

Аннотация. Уточнена сущность ревизии на основе изучения законодательно-нормативных актов и обобщения опубликованных по исследуемой проблематике работ. Обосновано значение ревизии в современных условиях хозяйствования.

Annotation. The essence of audit is specified on the basis of study of legislative and normative acts and generalization of works on the problems under study. The value of audit in the modern economy is justified.

Ключові слова: ревізія, умови господарювання, законодавчо-нормативний акт.

Економічні перетворення в Україні та процес розвитку ринкових відносин супроводжуються перебудовою господарського механізму управління на всіх рівнях економіки та зумовлюють необхідність удосконалення як фінансово-бюджетної політики в цілому, так і формування відповідних механізмів державного фінансового контролю. На сьогодні особливого значення в цьому контексті набуває здійснення саме ревізії, що зумовлює актуальність та своєчасність обраної теми дослідження.

Проблеми дослідження сутності ревізії висвітлені в роботах багатьох вчених та практиків, таких, як: Бутинець Ф. Ф., Білуха М. Т., Дікань Л. В., Малюга Н. М., Рубан Н. І., Усач Б. Ф. та ін. [1 – 3].

Аналіз літературних джерел стосовно досліджуваного питання дозволяє дійти висновку, що на сьогодні єдиного підходу до визначення сутності ревізії немає. Між визначеннями "ревізії" різними авторами-дослідниками є певні розбіжності та відмінності, тому виникає потреба в ретельному дослідженні поняття "ревізія".

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності та значення ревізії в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до визначеної мети були поставлені такі завдання: обґрунтувати значення ревізії в сучасних умовах господарювання; проаналізувати сучасні визначення поняття "ревізія", які надані різними авторами-дослідниками; узагальнити підходи до сутності ревізії на основі критичного аналізу існуючих визначень у різних літературних джерелах; надати власне уточнене визначення поняття "ревізія"; обґрунтувати значення ревізії в сучасних умовах господарювання.

У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, узагальнення та систематизація.

Так, одні автори розглядають ревізію як метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірності обліку та звітності [1]. У свою чергу, інші науковці, такі, як Дікань Л. В., Усач Б. Ф., Бутинець Ф. Ф., визначають ревізію як спосіб перевірки виробничої і господарсько-фінансової діяльності юридичної особи з точки зору дотримання законності, ефективності виробництва та якості роботи, що здійснюється за даними обліку, звітності та іншими джерелами [1 – 3].

Серед сукупності підходів до визначення сутності ревізії можна виокремити ще один підхід, згідно з яким ревізія – це документальна перевірка або форма документального контролю [3].

Проте є багато науковців – як юристів, так і юристів-фінансистів, які у своїх працях акцентують на тому, що ревізія є формою здійснення фінансового контролю [4; 5].

Але проаналізовані підходи щодо визначення поняття "ревізія" автор ставить під сумнів через те, що ототожнювати ревізію, наприклад, із методом недопустимо, тому що саме поняття "метод" не передбачає наявності методів, мети та предмета, що властиві ревізії, а означає сукупність прийомів або операцій практичного та теоретичного пізнання дійсності, що підпорядковується вирішенню конкретного завдання. Тому визначати ревізію методом, на думку автора, не є доцільним. Ще один підхід, згідно з яким ревізія розглядається як документальна перевірка, теж слід критично проаналізувати, оскільки, на думку автора, так стверджувати не можна, адже ревізія передбачає

не тільки документальну перевірку, але й фактичну. Найбільш повними та змістовними визначеннями, на думку автора, слід вважати ті, в яких наголошується на тому, що ревізія є формою або способом контролю, оскільки найбільш повно розкривають усі її елементи та завдання.

На думку автора, уточнення поняття "ревізія" сприяє найбільшому уявленню сутності ревізії. Автором запропоновано таке трактування цього терміна. Ревізія – це документальний та фактичний спосіб перевірки функціонування установи, відповідності її діяльності всім стандартам та нормам законодавства, достовірності обліку та звітності з метою виявлення та покарання винних осіб, які зловживають своїми повноваженнями, щодо використання коштів та цінностей, які перебувають у власності держави, та, як наслідок, запобігання порушенням у майбутньому.

Таким чином, було уточнено сутність поняття "ревізія", що полягає в документальній та фактичній перевірці фінансово-господарської діяльності бюджетної установи, що в умовах економічної нестабільності України підвищує її

значення і необхідність для дотримання фінансової дисципліни в господарських структурах державної форми власності.

Тому важливо сказати, що за допомогою ревізії проводиться глибоке та багатогранне обстеження фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації. Значення останньої в системі фінансового контролю досить велике. Адже масштаби тіньового перерозподілу грошових потоків, у тому числі в бюджетних установах, мізерність доходів від державної власності й обсяги вивезення капіталів за межі України величезні, а схеми скоєння порушень стають "досконалішими". Тому, щоб утримувати фінансові відносини країни на належному рівні, потрібно постійно контролювати їх, адже від ефективного використання, розподілу бюджетних коштів залежить економічний стан країни та соціальний розвиток кожного з нас. Тож для підвищення ролі й значення ревізій слід не лише виявляти порушення, недоліки, а й вчасно їм запобігати та виправляти їх. Для цього до ревізій мають залучатися висококваліфіковані фахівці, здатні посилити контроль, та вжити рішучих заходів до усунення фактів порушень. Тому важливо систематично здійснювати методичне навчання ревізорів, а керівники контрольно-ревізійних органів мають дбати про це, постійно поліпшуючи свою роботу у ході проведення ревізій.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що ревізія – це система контрольних дій, здійснюваних ревізійною групою або ревізором за фінансово-господарською діяльністю організацій, за якої встановлюється законність, достовірність та економічна доцільність досконалих господарських операцій, дотримання фінансової дисципліни, достовірність ведення бухгалтерського обліку і звітності, правильність дій посадовців з метою виявлення недоліків і порушень у діяльності об'єкта, що ревізується.

Ревізії відбуваються у процесі проведення внутрішньовідомчого контролю, фінансового державного контролю.

За допомогою ревізій державні та господарські органи отримують достовірну інформацію про повну мобілізацію і використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, про позитивні і негативні сторони діяльності організації, що ревізується. Це сприяє оперативному й правильному прийняттю управлінських рішень. Значення ревізії також полягає в узагальненні і поширенні позитивного досвіду господарювання, профілактиці порушень і зловживань.

Системність у ревізії досягається комбінованим використанням різних способів і прийомів логічного і математичного, документального і фактичного контролю.

Наук. керівн. Кривоша Т. О.

Література: 1. Контроль і ревізія : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2002 – 544 с. 2. Дікань Л. В. Контроль в бюджетних установах : підручник / Л. В. Дікань. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010 – 408 с. 3. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання, 2007. – 263 с. 4. Мельник О. П. Формування в Україні елементів державного внутрішнього фінансового контролю відповідно до вимог європейських стандартів / О. П. Мельник // Фінансове право. – 2007. – № 2 – С. 45–48. 5. Андрійко О. Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади : автореф. дис. док. юрид. наук. / Д. ф. Андрійко. – К., 1999. – 38 с.